

СЕКЦІЯ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ»

Підсекція Проблеми структурно-семантичного аналізу мовних одиниць в різноструктурних мовах

УДК 811.112.2(436)'367.625

ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ДІЄСЛІВ У АВСТРІЙСЬКОМУ ВАРІАНТІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Ю. В. Бовсуновська

Граматична категорія дієслова з точки зору літературної норми співпадає у німецькому та австрійському варіантах, проте якщо проаналізувати вживання дієслів у побутово-розмовному спілкуванні, можна помітити значні відмінності.

Якщо проаналізувати граматичну категорію часу, необхідно зауважити, що найбільш вживаною часовою формою для минулого у побутово-розмовній мові Австрії є **Perfekt**, тоді як у Німеччині більш розповсюдженою часовою формою є **Präsens**. Виникають неспівпадіння при утворюванні форм Partizip II та Imperfekt, наприклад, *schallen* 'звучати' має форму Imperfekt - *schallte* або *scholl* (в нім. тільки *schallte*), або Partizip II від дієслова *hauen* – *gehaut* 'вдаряти' або *gehauen* (в нім. *gehaut* вживається лише в побутово-розмовній формі), *hängen* - *gehängt* 'висіти'. При утворенні форми Perfekt можуть вживатися різні допоміжні дієслова, наприклад, в австрійському варіанті у певних випадках в якості допоміжного дієслова буде вживатися **sein**, а у німецькому варіанті **haben**. Це стосується таких дієслів як *liegen, stecken, stehen, schweben, sitzen, lehnen, knien, hängen*.

Відмінності існують і при утворенні Partizip II від модальних дієслів – в австрійському варіанті побудова і вживання форми Partizip II модальних дієслів уникається, а замість цього вживається інфінітивна конструкція, наприклад *Sie hat schon früher wollen* (*Sie hat schon früher gewollt*) 'вона ще раніше хотіла'.

Однією з найголовніших ознак австрійського варіанту є вживання суфіксу -s у дієслові у формі другої особи множини, тобто *ihr* 'ви'. Необхідно зауважити, що займенник після дієслова з цим суфіксом не вживається, наприклад: *habts bemerkt?* (*habt ihr bemerkt?*) 'ви помітили?'; *gehts* (*ihr geht*) 'ви йдете'; *kaufst* (*ihr kauft*) 'ви купляєте'. Цей суфікс належить до типових ознак побутово-розмовної мови і не вживається на письмі.

До наступних особливостей вживання дієслів у побутово-розмовній мові Австрії є утворення форми сильних дієслів 2 та 3 особи однини, а саме те, що вони утворюються без умлауту, наприклад: *du stoßt* (*du stößt*) 'ти штовхаєш', *du fahrst* (*du fährst*) 'ти їдеш', *er tragt* (*er trägt*) 'ти несеш'.

Існують деякі відмінності і в керуванні дієслів. Дієслово *vergessen* часто вживається з прийменником *auf*, а в літературному варіанті це дієслово вживається без прийменника, *er vergaß auf den Schlüssel* (*er vergaß den Schlüssel*) ‘він забув ключ’.

Деякі дієслова, основа яких закінчується на шиплячий звук, втрачають у формі 2 особи однини – (e)s : *du rutscht* (*du ruschst*) ‘ти ковзаєш’, *du nascht* (*du naschst*) ‘ти ласуєш’ [1; 111].

Граматична форма наказового способу Imperativ теж передбачає відмінності у формах утворення. Imperativ часто утворюється без закінчення –e: *Fahr!* ‘їдь’, *Geh!* ‘йди’, *Schreib!* ‘пиши’.

Існують випадки, коли основа дієслова вживається з іншим префіксом, проте її значення не змінюється, наприклад *aufliegen* (*ausliegen*) ‘розкладати’, *absammeln* (*einsammeln*) ‘збирати’, *niederstoßen* (*umstoßen*) ‘зіштовхнути’, або навпаки, префікс не змінюється, а основа дієслова інша: *die Tür absperren* (*abschließen*) ‘закрити двері’, *sich ausrasten* (*sich ausruhen*) ‘відпочивати’, *ausrinnen* (*auslaufen*) ‘вибігати’.

Як уже було зауважено вище, деякі австрійські дієслова утворюються за допомогою суфікса –*ieren*, наприклад: *delogieren* (*rauswerfen*) ‘викидати’, *pragmatisieren* (*fest anstellen*) ‘зараховувати до штатних працівників. Рідше для побудови форми дієслова використовується суфікс –*eln* та –*ern*, наприклад *ankreuzeln* (*ankreuzen*) ‘відмічати хрестиком’. Парадигма відмінювання таких дієслів може змінюватися. У формі 1 особи однини утворюються два варіанти – з або без закінчення –e. Дві чи навіть три різних форми першої особи однини можуть мати такі дієслова як *wandern* – *ich wandere/wandre/wandr*, *fördern* – *ich fördere/förder*, *versichern* – *ich versicher/versichere*. Потрібно зазначити, що закінчення –e в усній формі майже завжди опускається.

Певна різниця є також у вживанні частки **sich** зі зворотніми дієсловами, на яке активно впливає чеська та словацька мова. Австрійці можуть додавати цю частку там, де її не передбачає стандартна мова, наприклад: *es lohnt sich nicht* (нім. – *es lohnt nicht*) ‘воно того не варте’, або *er sollte sich nicht so viel erwarten* (нім. – *er sollte nicht so viel erwarten*) ‘йому не слід було так багато чекати’ [2; 227]. Дуже вживаним в австрійському варіанті німецької мови є зворотне дієслово *sich ausgehen* (*reichen*) ‘вистачати, підходити’, наприклад: *es geht sich locker aus* (*es passt hier gut*) ‘це дуже підходить’.

Література

1. Домашнев А. И. Современный немецкий язык в его национальных вариантах: Учебн. пособие. М. : Ленинград «НАУКА», 1983. 232 с.

2. Muhr R., Grammatische und pragmatische Merkmale des österreichischen Deutsch. In: Muhr, R., Schrodt R., Wiesinger P. (Hrsg.). Österreichisches Deutsch: linguistische, sozialpsychologische und sprachpolitische Aspekte einer Nationalen Variante des Deutschen. Wien : Hölder-Pichler-Tempsky, 1995. S. 227.

УДК 811.111:81’373.47

COLLOQUIAL NAMES OF ACCESSORIES IN ENGLISH

I. V. Hryhoshkina

Achievements of people are embodied in items we make up; clothes with additional articles reflects various aspects of human activity and can be the source of cultural and linguistic analysis. The paper focuses on the nouns that denote items, mainly small ones, aimed at certain purposes. The key notion of the given study, *accessories* in particular, enjoys frequency of occurrence in daily speech due to the necessity to refer to various objects for some reasons: 1) to assist activity, to add something for improving the process, e.g. *skiing accessories* for implementing skiing and